

Ústavní základy státní formy ČR

Přednáška – ústavní právo

J. Filip 2009/2010

Základní údaje o ČR

- Česká republika zaujímá rozlohou (78 867 km²) **22. příčku mezi 46 evropskými státy, ale počtem obyvatel je na 15. místě (10.287.189, počet voličů 2006 – 8.333.305))**
- **Má 14 krajů, 76 okresů a 6 245 obcí (MVČR-leden 2009). Ve městech žije 70 % obyvatel.**
- **ČR rozdělena z hlediska územní samosprávy do 14 VÚSC (včetně Hlavního města Prahy), 76 okresů a 22 pražských obvodů**
- **Nejmenší obcí je Vlkov v okrese České Budějovice se 16 obyvateli.**
- **Nejnižše položeným sídlem ve výšce 130 m nad mořem je Hřensko v okrese Děčín. Vzdušná vzdálenost mezi nejzápadnějším a nejvýchodnějším bodem na území ČR je 493 km. Česká republika je srdcem Evropy - jejím územím probíhá rozvodí tří moří, Severního, Baltského a Černého a také rozhraní dvou horských soustav odlišného geologického stáří, Českého masívu a Západních Karpat.**
- **Třetinu rozlohy země tvoří lesy.**
- **Státní hranice tvoří sousedství s Německem (810,3 km), Polskem (761,8 km), Rakouskem (466,3 km) a Slovenskem (251,8 km).**
- **Česká republika zaujímá mezi 46 evropskými státy počtem obyvatel 15. místo (10 424 926, počet voličů 2006 – 8.333.305)**
- **Největší zalidnění je v Praze, kde žije 2 395 lidí na jednom km². V ČR je 21 měst s více než 50 tisíci obyvateli a 132 měst s více než 10 tisíci obyvatel.**
- **K 31. 10. 2008 Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR v České republice evidovalo 431 215 cizinců, z toho 171 418 cizinců s trvalým pobytem, 259 797 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.**
K 31. 10. 2008 byli v ČR nejčastěji zastoupeni občané Ukrajiny (130 147 osob, 30 %) a Slovenska (74 918 osob, 17 %). Dále následovala státní občanství: Vietnam (58 877 osob, 14 %), Rusko (26 606 osob, 6 %) a Polsko (21 560 osob, 5 %).
Zdroj ČSÚ 31.12.2006, 31.10.2008

Forma státu

Složky formy státu

Územní organizace státu

unitární stát

federace

územní jednotky
politické
regiony, autonomní
správní, samosprávné

Státní režim

Typologie
státních režimů

Obecná východiska
v ústavách

Podle vztahů
státu a jedince

Forma vlády

Komu patří moc

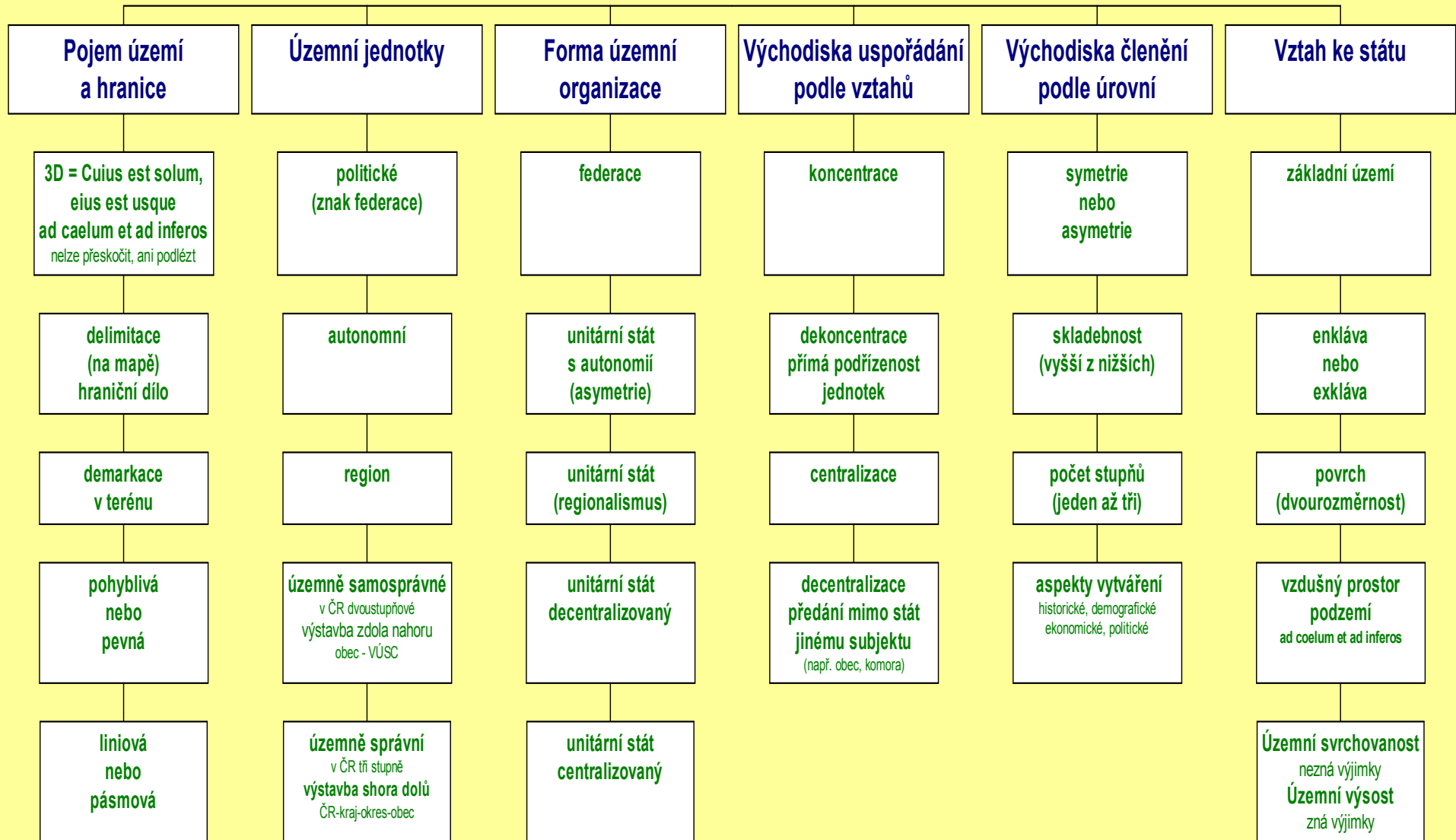
Jednota
či
dělba moci

Jak je moc
vykonávána
(přímo, polopřímo,
zastupitelsky)

Jak vznikají
orgány státní moci

vztahy mezi
státní orgány
v úzkém smyslu)
v úzkém smyslu)

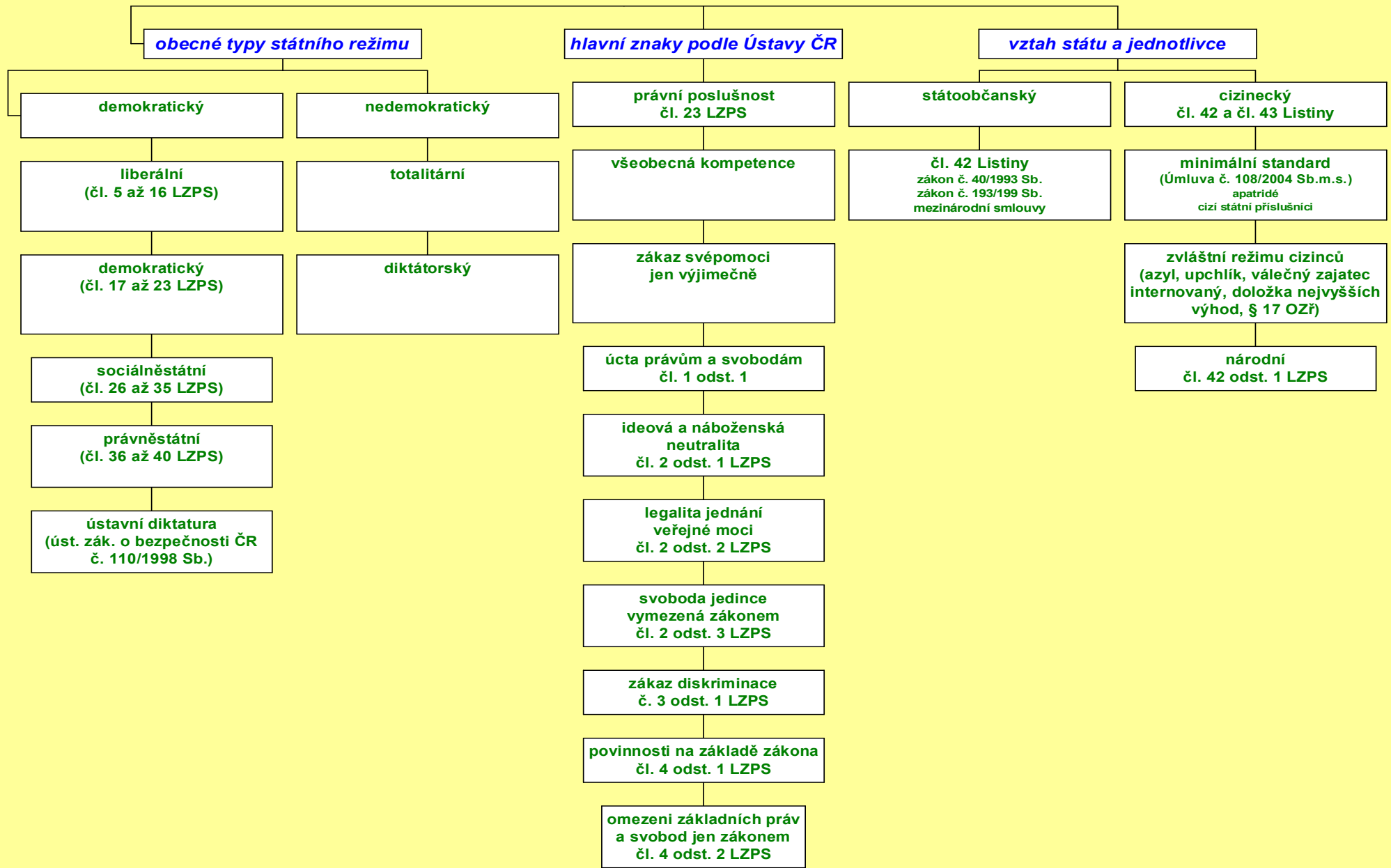
Území státu - rysy

Srovnání unitárního státu, federace (F) a konfederace (konF)

1. členění území	úz.spr. jednotky, samospr. jednotky autonomní útvary	úz.politické jednotky, feder. jednotky 2 – 78, Austrálie 6, Rak. 9, Kanada 10, SRN 16, Indie 24 (do 1956 – A, B, C), Brazílie 27, Mexiko 31, USA 50, Ruská federace 8? + feder. teri-toria + fed.distrikty (ne Evropa, Wash.D.C., Caracas, Canberra, Islamabad, Brazílie, Mexico City, Buenos Aires)	samostatné státy, konFe na nich závisí
2. základní právní akt	jediná Ú, spr. jednotky nemají, jen zákony ve vysokém regionalismu	jednotná ústava pro celek a pro každý subjekt Fe mimo Indie, Pakistan, ČSSR, jaký vztah – SSSR-téměř totožné, jinde rozdíly	mezin. smlouva pro celek a ústavy pro členy. Články konfederace
3. zákonodárství a právní řád	jediné z centra, regiony mohou mít své zákony	zákonodárství výlučné (USA), konkurující (pak – Bundesrecht bricht Landesrecht, SFRJ – ústavy jinak) a paralelní (zásady, rámec a konkretizace na podmínky)	zákony mají jen členské státy
4. nejv. státní orgány	jediná soustava	dvojitá soustava, u SÚFe ne vždy úplné (hlava státu, dvojitá správa nebo výkon subjekty federace)	jen některé podle PNi konFe, např. konvence delegátů, výk. výbor, obrana, zahraničí, hlava (pers.unie), parita, rotace, odvození od orgánů členských států
5. druhá komora	může být (Sněmovna lordů, Senát Francie)	zastoupení SÚFe – obvykle rovnoprávnost (USA vzor). Jinak SRN, Kanada, Indie, Rakousko	není, konvent delegátů je jedno-komorový, parita, rotace ve vedení
6. soudnictví	jediné+autonomie	dvojitá, někde úplné (USA), někde jen NS Fe, jinde jen soudy federace (Rakousko)	mezinár. arbitráž + vlastní soudy států
7. složení orgánů	není stanoveno	u některých podle významu a velikosti SÚFe, kombinace s rotací a paritou	parita, rotace
8. občanství	jediné	dvojitá, primát obvykle Fe (ne ČSSR)	zpravidla jen členské státy (zvláštní Commonwealth, EU)
9. území a jeho změny	z centra podle míry autonomie a samosprávy	z území SÚFe+federální území+ federální distrikt. Souhlas všech nebo dotčeného subjektu Fe	nemá své území, jen předmět společné obrany, člen. státy nerozhodují
10. status územních částí	podřízenost centru, subjekty správního práva, spr. členění (dekoncentrace), samospráva (decentralizace), autonomie, regionalismus	politická samostatnost (subjekty úst. práva). povaha státu s orgány, územím, obyvatelstvem	zcela samostatné subjekty mezinárod. práva
11. působnost	jediná v rukou centra, které ji určuje podle míry regionalismu a autonomie. Jde shora dolů – koncentrace, centralizace	dělba působnosti, výčet, residual powers ve prospěch SÚFe (Venez. opačně ve prospěch Fe) Fe obvykle válka, občanství, obrana, měna, doprava, cla. Není obecný model. Měla by jít zdola nahoru, ale i obráceně	členské státy postupují obranu, měnu, zahr. věci, zahr. obchod u celní unie Jde jen zdola nahoru, konFe žádnou původní kompetenci nemá
12. rozhodování	z centra, devoluce – formy koncentrace, decentralizace (autonomie, samospráva), úst. a správní federalismus	spoluří SÚFe, participace, subsidiarita, princip většiny, konkordance, ústádní iniciativa, konkurent. většina, zákaz majorizace	princip jednomyslnosti, konkordance, veto, nulifikace, ratifikace člen. státy
13. závaznost rozhodnutí pro občany	bezpodmínečná, přímo	přímo, jen výkon může být orgány federace	jen cestou transformace, adaptace, odkazu
14. řešení sporů	nadřazený orgán, úst. soud, správní soud (podle větve moci)	ústavní soud nebo jiný spolková exekuce, nulifikace (J. Calhoun)	arbitráž, soud konFe
15. secese vystoupení	nelze (jen vzpoura na části území (Belgie od Nizozemí?), nejde automaticky o nový stát jako u Fe)	nelze, jen soc. federace, též válka (1861-1865, Bangladéš 1971), právo na sebeurčení, splnění podmínek jako SSSR – 5 let po rfd	výpověď mezinárodní smlouvy, složité, delší doba výpovědi

Forma státního režimu v ČR

Forma vlády - složky

